

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST

Leto 1929.

Ljubljana, 31. decembra 1929.

Štev. 9.

82.

Okrožnica sv. Očeta papeža Pija XI. „Quinquagesimo ante anno“ o srečno dopolnjeni petdesetletnici mašništva.

PAPEŽ PIJ XI.

Častiti bratje, ljubljeni sinovi!
Pozdrav in apostolski blagoslov.

Ko smo kot mladenič pred petdesetimi leti v lateranski cerkvi, ki je mati in glava vseh cerkva, prejeli svoje mašniško posvečenje — spomin na ta dogodek se nam povrača in nas prijetno poživlja prav v teh dneh — tedaj se pač nikomur, še manj pa Nam, ni moglo zdeti verjetno, da bomo v svoji skromnosti po skrivnostnem sklepu Ložje Previdnosti kdaj pozneje tako visoko povišani, da bo prav ta cerkev postala nekoč naša rimska škofijska stolnica.

Ako zato v največji ponižnosti priznavamo in občudujemo največjo naklonjenost, ki nam jo je s tem izkazal Najvišji Duhovni Pastir, Jezus Kristus, pa ne bomo mogli nikoli zadosti primerno zahvaliti se mu za dobrote, s katerimi je dosedaj obdaroval svojega čeprav nevrednega namestnika na zemlji v letih njegovega papeškega vladanja; vse to tem manj, ker nam je v našem zlato-mašniškem letu napolnil čašo tolažbe in veselja tako rekoč do vrha.

To leto je tisto, ki smo ga iz očetovske ljubezni takoj ob njegovem začetku proglasili vsemu krščanskemu svetu za izredno sveto leto po načinu navadnega svetega leta, da bi odprli zaklade vseh nebeških milosti in odpustkov in da bi tako, kolikor je od Nas odvisno, ne poteklo brez najvažnejših sadov, namreč da bi se verniki vneli za še bolj sveto in spokorno življenje, da bi vsa človeška družba znala tem bolj ceniti duhovne dobrote in da bi se Bog usmilil svoje vojskujoče se Cerkve.

Uspeh, ki smo ga pričakovali od molitve tako ogromnih množic, nikakor ni izostal, temveč je po milosti božji Našim željam popolnoma ustregel. Če si pokličemo v spomin, kako številni so bili dokazi ljudske vdanosti in čestitk, ki smo jih prejeli, koliko koristi je prineslo katoliški stvari to leto, koliko sijajnih načrtov in dejanj je bilo izvršenih v dobi enega samega leta, potem moramo po pravici reči, da je predobrotni Bog, od katerega je vse dano najboljše in vsak dar najpopolnejši (Jk 1, 17), hotel tako kratko dobo odlikovati s posebnim znakom svoje Previdnosti. Te dobrote torej, ki jih je nebo razlilo nad krščansko ljudstvo njemu v prid in v tako obilni meri, hočemo popisati nekoliko obširneje in podati tako rekoč obračun za vseh teh 12 mesecev; pač le iz tega namena, da bi se z Nami vred, častiti bratje in ljubljeni sinovi, tudi vi vedno

znova primerno zahvaljevali vsemogočnemu Delilcu vseh dobrot, kateri se poslužuje v dosego svojega namena tudi časov in dogodkov ter z močjo in ljubeznijo vodi človeška srca.

1. Lateranske pogodbe.

Ko se želimo na prvem mestu spomniti dogodka, ki se tiče predvsem Apostolske Stolice ter najvišje cerkvene oblasti, ki je po milosti božji dana papežu, in je torej ta zadeva važnejša kot vse druge, se nam zdi potrebno, da vas vse spomnimo na nekaj, o čemer smo pisali v svoji prvi okrožnici »Ubi arcano«. »Kako žal nam je — tako smo tožili — da v tako velikem krogu narodov, ki jih s to Apostolsko Stolicco veže prijateljstvo, ne nahajamo Italije, je komaj potrebno omeniti. Italije, pravimo, naše predrage domovine, katero je izbral sam Bog, ki po svoji Previdnosti vodi in vlada čase in dogodke, da je na njenih tleh postavil sedež svojega Namestnika na zemlji, da bi to vzvišeno mesto, nekdanj središče čim obsežnejšega, a na koncu koncev vendarle omejenega cesarstva, postalo središče vesoljnega zemljekroga, kot prestolnica tiste božanske oblasti, ki po svoji naravi presega meje vseh rodov in narodnosti in obsega vsa ljudstva in vse narode. Toda kakor zahtevata izvor in božanska narava te oblasti, tako zahteva tudi nedotakljivo pravo celokupnih po vsem svetu bivaajočih vernikov, da se ta sveta Oblast ne sme zdeti podložna nobeni človeški oblasti, nobenim postavam (čeprav se te prizadevajo s posebnimi sredstvi in poroštvi ščititi svobodo rimskega papeža); da je in da se naj tudi na zunaj čisto jasno vidi, kako je popolnoma neodvisna.«

Ko smo potem malo nižje obnovili zahteve svojih prednikov, ki so jih po zavzetju Rima stavili drug za drugim v obrambo pravic in dostojanstva Apostolske Stolice, in ko smo potem odkrito povedali, da ni mogoče obnoviti miru, dokler ne bo krivica popravljena, smo pristavili: »Vsemogočni in usmiljeni Bog bo poskrbel, da bo zasinil tisti veselja prekipevajoči dan, ki bo rodil toliko dobrega tako za obnovitev kraljestva Kristusovega kakor za ureditev razmer v Italiji in po celem svetu; da pa se bo to zgodilo, naj se vsi dobro misleči za to marljivo prizadevajo.« In zares je zasinil ta preveseli dan proti pričakovanju hitro; da je tako blizu v trenutku, ko so se tako številne in tako velike težave in ovire zdele vsem nepremagljive, ni nihče mislil; zasinil je, pravimo, po sklepu pogodb, ki sta jih rimski papež in italijanski kralj vsak po svojem svobodno izbranem poverjeniku podpisala v Lateranski palači, po kateri so dobile svoje ime, in potrdila na Vatikanskem dvoru.

Na tak način smo torej vendarle dočakali srečni konec tistega nevzdržnega in krivičnega položaja, v katerem se je prej nahajala Apostolska Stolica, ko so tajili ali pa prezirali potrebo neodvisne papeške Oblasti in njen nadaljnji obstoj ukiniili, tako da rimski papež ni mogel biti več popolnoma svoboden. Odveč se nam zdi, da bi na tem mestu podrobno razvijali vse nagibe, ki so nas vodili ob začetku, pri nadaljevanju in ob sklepu tega velikega dela; saj smo že ne le enkrat in ne le na pol, ampak popolnoma jasno povedali, za katerim edinim ciljem so šle vse naše misli in vse naše želje in katerih dobrot smo tako željno pričakovali medtem, ko smo na eni strani pošiljali k Bogu svoje neprestane in čim bolj goreče prošnje, na drugi strani pa vse svoje umske in dušne sile posvetili rešitvi tako težkega vprašanja. Na eno stvar pa hočemo, čeprav na kratko, vendarle opozoriti. Kakor hitro je bila docela zavarovana popolna neodvisnost rimskega papeža in so bile njegove pravice slovesno priznane in zajamčene ter bil tako Italiji povrnjen mir Kristusov, smo v ostalih vprašanjih pokazali vso svojo veliko očetovsko naklonjenost in dobrohotnost, ki se nam je zdela še dopustna. Tako se je, čeprav ni bilo nobenega dvoma več o tem, še bolj očitno pokazalo, kako Nas pri zahtevah glede nedotakljivih pravic Apostolske Stolice, kot smo naglasili že v prej imenovani okrožnici, ni vodila

nikoli nikakšna svetna vladoželjnost, temveč da smo vedno gojili le »misli miru in ne bridkosti«. Kar se pa tiče konkordata, ki smo ga istotako podpisali in potrdili, smo prav tako že izjavili in sedaj znova naglašamo, da ga ni smatrati le za kako garancijo traktata, s katerim se je rešilo takoimenovano rimsko vprašanje, ampak da tvori iz istega temeljnega načela, na katero se oba — konkordat in traktat — opirata, skupaj s traktatom tako nerazdružljivo celoto, da drugega od drugega ni mogoče ločiti in da bosta ali oba skupaj obstala ali pa oba skupaj prenehala.

Ta zares zgodovinski dogodek so po vsem svetu katoličani, ki so se zavzemali za svobodo rimskega papeža, sprejeli s čudovitim odobravanjem in z veseljem, ki se je izražalo v zahvalnih službah božjih in čestitkah, ki smo jih prejeli od najrazličnejših strani; posebno veselje pa je zavladalo med Italijani, od katerih so se nekateri po srečni poravnavi starega spora z lahkoto oprstili svojih starih predsodkov proti Apostolski Stolicy in spravili svojo dušo z Bogom; mnogi drugi pa so se razveselili, ker potem ni bilo več mogoče dvomiti o njihovi domovinski ljubezni, o kateri preje nasprotnikov Cerkve kot vdani sinovi rimskega papeža ali sploh niso mogli prepričati ali pa so jih prepričali le s težavo. A poleg tega so vsi katoličani, tako italijanski kakor tudi ostali, začutili in spoznali, da pomeni ta dogodek srečen začetek neke nove dobe, spominjajoč se predvsem okoliščine, da so se pogodbe sklenile v 75. letu, odkar se je proglasil verski nauk o brezmadežnem spočetju božje Matere in da so se podpisale prav na dotični spominski dan, ko se je nedolgo potem brezmadežna Devica prikazala v lurški votlini pri Gavu, kakor da so imenovane pogodbe postavljene pod varstvo same Matere božje in presvetege Srca Jezusovega, na čigar praznik so bile potrjene in tako rekoč na dopolnilni način opremljene in odobrene s posebno slovesnim pečatom. In vse to po pravici: kajti če se bo vse, kar je sklenjeno v pogodbah, zvesto in vestno izvršilo, kakor imamo pravico upati, potem ni nebenega dvoma, da bodo prinesle krščanstvu, naši domovini in človeški družbi kar največje koristi.

2. Pogodbe z drugimi državami.

Ce smo zaradi izredne važnosti predmeta osvetlili srečni dogodek nekoliko dalje, pa moramo vsaj na kratko omeniti, da se nam je v tem letu po migljaju božje Previdnosti posrečilo blagohotno urediti in odobriti skupne zadeve med Apostolsko Stolicco in državo z vladarji tudi drugih narodov, s katerimi je poskrbljeno za svobodo Cerkve in katere bodo obenem državam samim služile v prospeh. Kajti poleg tega, da smo s portugalsko republiko sklenili pogodbo, ki se po vsej svoji vsebini nanaša na določitev meja in pravic škofije Melipor, smo že prej z Romunijo, pozneje pa s Prusijo uredili in določili vse odnošaje tako, da se bo pozneje lahko izogniti vsakršnemu nesporazumu in da bosta vsaka po svoji moči, Cerkve in država, prijateljsko sodelovali v dobrobit krščanske družbe. Seveda so se pri sklepanju takšnih pogodb, ko je šlo za priznanje oblasti katoliške Cerkve pri narodih, ki po svoji večini niso katoliški, pojavile nemajhne in tudi ne maloštevilne težkoče; toda da so se te težkoče srečno premagale, so k temu po svoji uvidevnosti in pravičnosti drage volje mnogo pripomogli sami prvaki in vladarji teh narodov. Zatorej če se ob koncu tega leta ozremo v duhu po vesoljnem svetu, nas navdaja veliko veselje nad tem, da je toliko narodov sklenilo prijateljsko zvezo s to Apostolsko Stolicco, oziroma da so pripravljeni skleniti jo ali pa obnoviti. Če moramo sicer z žalostjo ugotoviti, kako je v najbolj vzhodnem delu Evrope napovedan najgrši boj ne samo proti krščanski veri, ampak proti samim božjim in človeškim pravicam, pa nas tembolj veseli, da je tisto prav kruto preganjanje duhovnikov in katoliškega ljudstva, ki je divjalo v Mehikanski republici, toliko ponehalo, da že resno lahko zaupamo na skorajšnji povratek toliko zaželenega miru.

3. Zreza z Vzhodno Cerkvijo.

Nič manj Nas ni ganilo in razveselilo dejstvo, da je naš letošnji jubilej tem tesneje zvezal z Našim Apostolskim Sedežem Cerkev na vzhodu, katere sinovi so prav radi porabili dano priliko, da so nam odkrito in javno priznali svojo ljubezen do cerkvene edinosti, hoteč tako pokazati svojo hvaležnost za veliko dobrohotnost in ljubezen, ki smo jo po zgledu svojih prednikov tudi Mi vsekdar gojili do vzhodnih narodov. Poslali so nam naravnost pristrčna pisma in na javen odličen način izrazili svoje čestitke in svoje veselje; patriarhi teh narodov in njihovi škofje so nas obiskali ali osebno ali po svojih odposlancih, da bi tem lepše izrazili svojo in svojega ljudstva vdanost napram Najvišjemu Dušnemu Pastirju. Po zgledu armenskih škofov, ki so se preteklo leto sestali v Rimu, da bi se pri Stolicy sv. Petra posvetovali o ureditvi žalostnih razmer svojega naroda, pa so hoteli imeti tudi ukrajinski škofje pred kratkim svoje škofovsko posvetovanje tu, kjer se dozda skupno še nikoli niso zbrali, da bi ob tej priliki in na tem mestu pokazali in izpričali globoko vdanost cele ukrajinske Cerkve napram nasledniku Prvaka apostolov. Uspeh teh zborovanj je bil resnično tolik, da se v svojih nadah nismo prav nič varali. Ko so ti Očetje na skupnem zboru soglasno sprejeli sklepe, ki se nanašajo na potek bogoslovne študija, na ustanovitev deških semenišč in na določen red katehetskoga pouka svojega ljudstva in ko so se posvetovali, kako bi enotno uredili kano-nično vzhodno pravo in kako bi po naših željah v vrstah svojih laikov izvedli katoliško Akcijo in so nam vse to, kakor je bilo primerno, predložili v odobritev, smo pač spoznali, da za svojo duhovščino in svoje ljudstvo niso mogli storiti nobenih koristnejših sklepov.

4. Novi cerkveni zavodi v Rimu.

Dogodki, ki smo jih dozda našli, so že sami po sebi taki, da vzbujajo vsled svojega pomena pozornost in občudovanje. Vendar pa mislimo, da ne koristijo krščanski stvari nič manj one ustanove, katere so bile po naklonjenosti božje Previdnosti v tem letu kot za krono našega veselja ali dovršene ali pa srečno započete. Kajti razen mnogih cerkvenih hiš, ki smo jih zgradili v raznih župnijah, da bi župnijskim uradom priskrbeli častnejše obratovanje, in razen mednarodnih zavodov, ki sta jih za svoj naraščaj otvorili in izročili svojemu namenu redovni družbi Servitov prebl. D. M. in sv. Frančiška Pavlanskega, smo videli v tem kratkem času vzrasti za šolanje in vzgojo bogoslovcev zares tako veliko zavodov, kolikor bi jih moglo nastati komaj v dobi mnogih let; da naštejemo one, ki so namenjeni ali gojencem iz različnih in najoddaljenejših krajev, poverjenim kongregaciji za razširjanje vere, ali bogoslovcem iz Lombardije, Rusije in Češkoslovaške in so že popolnoma opremljeni in otvorjeni. Zakaj naj bi dalje zamolčali, da smo nov in prostornejši zavod zgradili za etijopsko semenišče v bližini Našega Doma, da sta se dalje nedavno, ko je bil srečno položen temeljni kamen, začela graditi zopet dva nova zavoda, eden za ukrajinske bogoslovce, drugi pa za bogoslovce iz Brazilije, novo poslopje za gojence rimskega Vatikanskega semenišča pa se bo kmalu zidati začelo: Pri vseh teh delih ne gre končno za nič drugega kakor za rešitev duš, ki so stale našega Odrešenika tako dragoceno kri; zakaj naj bi torej ne zaupali, da bo te naše načrte podpirala tista pomoč milosti božje, s katero se bodo razprostrle po odprtem polju tem številnejše in tem izbranejše čete Gospodovih služabnikov? Ali ne bodo oni, ki se tu tako rekoč v središču krščanstva vzgajajo v pristni krščanski vedi in utrjujejo v duhovniških čednostih, po svojem mašniškem posvečenju in po odhodu iz Rima svoje narode, ki so z Apostolsko Stolicco v zvezi, z njo še mnogo tesneje zvezali, ali jih skušali polagoma pridobiti za prvotno edinost, ako so se ločili od edinosti rimske Cerkve, ali pa jih, če so zaviti v temo in senco smrti, razsvetliti z lučjo evangeljske resnice in na tak način vsak dan vedno bolj med

svojimi rojaki širiti kraljestvo Kristusovo? Naše upanje v tovrstne uspehe je tako veliko, da ne moremo zadosti prehvaliti božjega početnika tega našega veselja, po čigar naklonjenosti smo mogli izvesti ta za Cerkev tako koristna dela.

5. Proslave raznih stoletnic.

Spominjamo pa se z Vami, častiti bratje in ljubljene sinovi, še drugih dogodkov, ki so to leto proslavili in mu po božji Previdnosti dali poseben pomen: po božji Previdnosti, pravimo, ker se zanjo, ki vodi ves naš svetovni red, čisto nič ne zgodi slučajno in nepričakovano. Ker so namreč ljudje po svoji naravi ustvarjeni tako, da se ob zaključku gotovih časovnih dob tako rekoč ustavijo in zamislijo v posebne dobrote božje, ki so bile v prejšnjih časih naklonjene krščanski družbi, da bi se tako v svojem duhu poživljeni s tem večjim pogumom podali na nadaljnjo pot, zato so se verniki v preteklem letu z veseljem poslužili vseh prilik, da so se stvari in času primerno z enako močno ljubeznijo oklenili našega najboljšega in najvišjega gospoda Boga in svojega skupnega Očeta. Da bi se na očetovski način zahvalili za vse dokaze vdanosti, smo se Mi napovedanih slovesnosti hoteli udeležiti s svojimi pismi in svojimi odposlanci ter jih na ta način še povečati.

Tako naša Apostolska Stolica ni mogla izostati pri proslavi odlične družine očeta in zakonodajalca sv. Benedikta, ki je praznovala 1400 letnico, odkar je bil ustanovljen njen montecassinski glavni samostan, »glavna šola meniškega življenja«, ki si je za Apostolsko Stolico istotako kakor za človeško družbo in omiko pridobila toliko slavnih in trajnih zaslug. Ko to ponovno naglašamo, nikakor ne trdimo reči, ki bi bile znane le učenim in izobraženim možem, ampak stvar, katero po pravici s hvalo priznava tudi preprosto ljudstvo. Kajti poleg tega, da ljudstvo, zlasti v naši Italiji, vedno spominjajo na tisti znani izrek svetega očaka, ki se glasi »moli in delaj«, je tudi sicer znano vsakomur, kako so člani tega glavnega samostana, za zgled vsem drugim tovarišem benediktinskega reda, pospeševali lepo umetnost in poznejšim rodovom ohranili zaklade božje in človeške modrosti in pošiljali svoje misijonarje v najoddaljenejša pokrajina v tako velik prid Cerkvi in državi, da je naš prednik blagega spomina Pij X. kratko in jedrnato izrazil zasluge cassinskega samostana rekoč, »da tvori njegova zgodovina velik del cerkvene zgodovine«. Zato ni čuda, če se je pri proslavi te starodavne nadoplatije sešlo od vseh strani toliko ljudi, da so tako rekoč tekmovali med seboj, kako bi na tej sveti gori počastili spomin sv. očeta Benedikta in si pridobili čim največ dušnih koristi.

Nekoliko mlajši pa je v cerkveni zgodovini tisti dogodek, ki se je v glavnem švedskem mestu Stockholmu proslavil z nenavadnim sijajem, kolikor je bilo z ozirom na število katoličanov pač mogoče: namreč prihod sv. Ansgarja na Švedsko, ki je pred tisoč sto leti pristal na švedsko obal, potem ko je že prej z največjo gorečnostjo oznanjal evangelij po Danskem. Vršile so se tri-dnevne slovesnosti; navzoči so bili, če smemo povedati, zastopniki 14 narodov, dva kardinala, mnogi škofje in opati benediktinskega reda in nad tisoč vernikov; govorilo se je o Ansgarjevem delu in njegovem čudovitem apostolstvu na podlagi najnovejših znanstvenih izsledkov; ob velikem skupnem navdušenju je bilo prečitano pismo, ki smo ga poslali obenem s svojim blagoslovom; vsi, ki so se zbora udeležili, so bili v mestni Stockholmski hiši sprejeti na najbolj časten način; v znak vdanosti in radosti so bili poslani pozdravi Nam in švedskemu kralju. Proslave tega stoletnega dogodka ne more omalovaževati tisti, ki ve, da so bile razmere na Švedskem pred 70 leti katoličanom tako zelo neprijazne, da so bili oni, ki so prestopili v rimsko Cerkev, po zakonu izgnani in brez pravice dediščine. Pri tej priliki moramo omeniti, da se je v teh deželah pred kratkim oklenilo katoliške vere mnogo izobraženih mož in žena in da je v Islandiji, ki se nahaja pod oblastjo Danske, prav v tem letu kardinal,

predstojnik kongregacije za razširjenje vere, srečno posvetil stolno cerkev. Med božje dobrote tega leta prištevamo torej tudi to dobro nado, ki nas tolaži, da bo apostolske vikarje, duhovnike, moške in ženske redovne osebe, ki se trudijo na tako prostranem polju Gospodovem, po priprošnji sv. Ansgarja, razveselila v bodočnosti mnogo bogatejša žetev.

Kakor smo k slovesnostim na Monte Cassino poslali svojega osebnega zastopnika kardinala, tako smo poslali svojega osebnega zastopnika iz istega svetega zbora na Francosko, kjer se je proslavljala petstoletnica, odkar je ona sveta in za svoj narod tako zaslužna devica Ivana d'Arc zmagoslavno vkorakala v mesto Orléans. Da je bil spomin na to zmagoslavje francoskim državljanom tem prijetnejši, za katoličane pa tem koristnejši, je gotovo mnogo pripomogla Naša navzočnost v osebi Našega legata.

Poleg tega smo smatrali za svojo dolžnost udeležiti se po svojem apostolskem nunciju onih javnih proslav, s katerimi so državljani Češkoslovaške republike obhajali spomin 200 letnice, odkar je bil proglašen za svetnika sv. Janez Nepomuk, zlasti pa tisočletnice, odkar je češki vojvoda in prejasni nebeški zaščitnik cele iste republike, sv. Venceslav, postal žrtev bratomora. Kakor smo že nedavno v konzistorijalnem nagovoru povedali, Nas je posebno razveselila vest, da so se proslave na čast sv. mučeniku Venceslavu udeležili ne samo številni rojaki in zunanji gostje, temveč tudi sami nositelji in predstavniki državnih oblasti. Ali se tako splošnega navdušenja nimamo pravice veseliti tudi Mi? Kajti ko je vsled splošnega prevrata takoj ob koncu svetovne vojne grozila katoliški edinstvi in katoliškemu življenju velika nevarnost, je potem nastopila jasna doba miru in javne razmere so se začele tako lepo urejevati, kakor smo to spričo bližajočih se slovesnih obletnic v svojih molitvah želeli Mi, da bi se dejansko uredile ter se pod zaščito in po priprošnji sv. Venceslava ohranile še nadalje. Da bi se pač te Naše želje ne nehale uresničevati; saj bo složno sodelovanje obeh oblasti, cerkvene in državne, kakor se o tem vsak lahko prepriča, temu narodu gotovo v veliko korist.

Toda tudi naši dragi sinovi na Angleškem, Škotskem in Irskem, ki so tako neomajno ostali zvesti svoji veri in se v svoji goreči pobožnosti skoraj niso dali prekositi od nikogar, so petdesetletnico Našega mašništva proslavili na čudovit način. Kajti na veličastni prireditvi so spričo neštevilnih množic, ki so se zbrale od vseh strani, proslavili stoletnico, odkar so po hudem nekdanjem preganjanju in stiskanju in še nekoliko pozneje po svojem brezpravnem položaju dosegli svoje državljanske pravice in svobodno izpovedovanje svoje vere. Posebno veseli smo bili, da Angleži, Škoti in Irci pri obhajanju teh slovesnosti in pri spominu na stare dogodke niso nikogar dolžili preteklih krivic, temveč so premišljevali le to, kako bi pridobljeno svobodo izkoristili spočetka v manjši, potem pa v vedno večji meri za vestno in vsestransko izpolnjevanje Kristusovih zapovedi in kako bi obenem kajpada v dolžni pokorščini do državnih oblasti pospeševali javni blagor.

Iz več razlogov pa si smemo velik del te stoletne proslave pripisovati tudi Samim sebi; kajti če je prav, da se Namestnik Kristusov vsekdar veseli sreče svojih sinov, je bilo to še veliko bolj primerno ob tej priliki, ob spominu na končno prestane bridkosti, katere so velikodušno in plemenito, vztrajno in pogumno prenašali predniki teh katoličanov pri obrambi svoje vere in svoje zveze z rimsko Cerkvijo. Da, imeli smo po božji milosti še to srečo, da smo po onih dostojno opravljenih slovesnostih mogli veselje svojih sinov iz Anglije, Škotske in Irske na najlepši način ovenčati. Kajti po končani vsestranski in natančni preiskavi smo vrsto onih junaških mož, ki so v dobi imenovanega preganjanja katoličanov, čeprav ne v enem in istem času, vendar pa vsi skupaj branili iste pravice Kristusa in njegove Cerkve, po svoji papeški oblasti, za katero so prestali mučeniško smrt, prišteli vrsti blaženih v nebesih. Tako se

je zgodilo, da se je petdesetletnica Našega mašništva, katero je okrasila mučeniška čast, priznana Armencu bl. Kozmu iz Karboniana, ki je tako gorel za cerkveno edinost, da je zanjo prelil svojo kri, bližala svojemu koncu okrašena z mučeniško palmo in častmi, ki smo jih priznali tako številnim mučeniškim žrtvam.

6. Beatifikacije.

Da sila in krepost Tolažnika sv. Duha tako rekoč vedno delujeta in poljeta po žilah sv. Cerkve, dokazuje zadosti jasno končna zmaga pravkar naštetih mučenikov; ali pa ne dokazuje istega zadosti jasno tudi število onih dragih svetniških vzorov, ki smo jih meseca junija postavili vernikom za zgled? Naj spomnimo potem na to, kako številna množica domačinov in tujcev je z Nami vred v veličastnem svetišču sv. Petra počastila one, ki so bili pred kratkim proglašeni za blažene: namreč Klaudija de la Colombière, slavnega člana Družbe Jezusove, ki ga je Jezus imenoval ne samo svojega »zvestega služabnika« in ga dal sv. Marjeti Mariji Alacoque za duhovnega voditelja, temveč mu je pri razširjanju pobožnosti do svojega presvetega Srca med krščanskim ljudstvom poveril odlično nalogo; Terezijo Marjeto Redi, iz reda karmeličank in po rodu iz Florence, cvet mladosti in nedolžnosti; Frančiška Marijo iz Camporossa, ki je malodane v naši dobi 40 let od vrat do vrat prosjačil za miloščino in dajal pri tem tako lep zgled in tako božansko modre in svete nauke, da so ga preprosti ljudje in omikanci smatrali za drugega Frančiška Asiškega in da so ga prebivalci Genove, ki so ga spoštovali in častili že pred smrtjo, tudi po smrti do danes ohranili v živem spominu in spoštovanju. Kako pa naj popišemo veselje, ki nas je navdalo, ko smo v isti vatikanski cerkvi javno počastili blaženim prištetega Janeza Bosco? Vzbuja se nam je prijetni spomin na tista leta, ko smo v zori svojega svečeništva imeli priliko razgovarjati se s tako čudovito modrim možem in občudovati usmiljenost našega Boga, ki je resda občudovanja vreden v svojih svetnikih, da je na tako moder način postavil bl. Janeza za tako dolgo dobo nasproti zlobnim strankam ljudi, ki so delali na to, da bi krščansko vero popolnoma zatrli in poteptali najvišjo oblast rimskega papeža z zasramovanjem in obrekovanjem. On, ki je še kot mlad deček imel navado zbirati svoje tovariše k skupni molitvi in k pouku o krščanskih resnicah, katerega jim je sam delil, je pozneje, ko je postal duhovnik, vse svoje misli in vse svoje skrbi posvetil pravi vzgoji mladine, ki je bila zvižahnosti zlobnih ljudi tako zelo izpostavljena; s tem da je zbiral okoli sebe mlade ljudi, jih je rešil mnogih nevarnosti in jih učil pošteno živeti po krščanskih zapovedih; za to svoje vedno večje delo je potem pridobil tovarišev s tako velikim uspehom, da je Cerkvi postavil na razpolago novo in to številno četo bojevnikov; ustanavljal je učne in obrtne zavode, v katerih so se mladi ljudje učili znanosti in obrti, tu pri nas kakor tudi v tujih deželah; končno je tudi mnogo članov svoje družbe pošiljal med pogane oznanjevat kraljestvo Kristusovo. Ko smo v Cerkvi sv. Petra vse to premišljevali, Nam je živo stopilo pred oči, kako ima Bog navado v posebno težkih časih podpirati in krepiti svojo Cerkev s posebno primerno pomočjo in kako je prav to znamenje posebne Previdnosti Najvišjega Delilca vseh dobrot, da smo po sklepu tako dolgo pričakovanega miru s kraljevino Italijo priznali nebeške časti kot prvemu — Janezu Bosco, ki je kršitev pravice Apostolske Stolece tako zelo obžaloval in si ne enkrat prizadeval za to, da bi se po popravi krivic nesrečni razpor, ki je Italijo iztrgal iz očetovskega objema papeževega, zopet prijateljsko poravnal.

7. Praznovanje svetega leta.

Ne moremo si kaj, častiti bratje, ljubljeni sinovi, da se ne bi na tem mestu spomnili izredne množice katoliških vernikov, ki so se v tem letu, prihajajoč od zunaj, kot božjepotniki shajali v Rimu: četudi jih prav za prav ni mogoče

imenovati božjepotnike ali tujce, ker v hiši skupnega Očeta pač nikogar ni mogoče smatrati za tujca. Zares smo zrl pred seboj prizor, ki se nam je iz več razlogov tako zelo prikupil. Ali isto versko prepričanje in isto spoštovanje do vrhovnega Dušnega Pastirja pri tolikem številu narodov, ki se sicer med seboj razlikujejo po značaju, po mišljenju in po navadah, nista zadosti jasno in odkrito oznanjala tiste edinosti in veseljnosti, s katerima je njen božji Ustanovitelj hotel označiti svojo Cerkev? V gotovih letnih časih pa skoraj ni bilo dneva, ob katerem bi Rim ne bil videl prihajati in pobožno obiskovati svoja slavnejša svetišča trum vernikov iz italijanskih škofij, od drugih evropskih narodov in celo iz prekomorskih dežel, ki jih loči od njega skoroda neskončni ocean. Da v tem oziru za zunanji božjepotniki niso čisto nič zaostajali prebivalci mesta Rima, ki so rimskemu papežu kot svojemu škofu veliko bližje in so, da bi si pridobili svetoletne odpustke, obiskovali bazilike po navadi z velikimi slovesnostmi, tega vendar nikakor ne smemo zamolčati. 1. decembra se je od teh naših sinov iz Naše škofije zbrala v cerkvi sv. Petra za pridobitev odpustka tako ogromna množica, da največje cerkve na svetu morda še nikdar nismo videli tako napolnjene.

Vsem tem, ki so kar po celih skupinah prosili za pristop do Nas, smo drage volje ustregli in bili njihove navzočnosti izredno veseli. Ko smo druge za drugim sprejeli toliko tisoč ljudi, posebno iz vrst mladine, so naše nagovore poslušali s tako veliko pozornostjo in tako rekoč s tako velikim kopnenjem ter dali svoji goreči ljubezni do Nas toliko jasnega in glasnega duška, da smo bili o dosegu svojega namena, ki smo ga imeli pri proglasitvi novega svetega leta, popolnoma prepričani. Kajti, kakor smo že v začetku rekli, nismo imeli prav nobenega drugega namena, kakor da bi le še bolj poživili vero in pobožnost krščanskega ljudstva in tako srečno pripravili pot boljšemu zasebnemu in javnemu življenju; zakaj, če se poslužimo besed svojega prednika blagega spomina, Leona XIII., moramo reči, da »bo tudi javno življenje tem bolj pošteno in popolno, čim bolj bodo napredovali v svoji dušni popolnosti posamezniki«. O koliko prekrasnih zgledov pobožnosti in drugih čednosti nam je nudilo to leto, v katerem so verniki celega sveta hiteli črpat večne dobrote iz zakladnice, ki smo jo odprli iz svoje očetovske darežljivosti, dasi so se okoli njih drugi v svoji lahkomišelnosti pehali za minljivimi posvetnimi rečmi! Ali niso vsi ti, zlasti pa oni, ki bi si bili mnogo lažje pridobili svetoletni odpustek doma, pa so rajši sprejeli nase vse težave in bremena dolgega romanja, dovolj jasno pričali s svojim dejanjem, da imamo nad ničemurnimi in minljivimi rečmi tega sveta druge boljše dobrine, ki so naši neumrjoči duši veliko bolj primerne in za katere si mora človek v prvi vrsti prizadevati? Tej naši tolažbi se je pridružila nova tolažba, ko smo v svojih skoro vsakdanjih pogovorih s tako ogromno množico svojih sinov spoznali, kako si oni danes veliko bolj goreče prizadevajo, da bi utrdili kraljestvo Kristusovo med svojimi katoliškimi rojaki in ga razširili med narode, ki naših nauk in naše omike še ne poznajo. Zato je v tem letu na eni strani napredovala katoliška Akeija, s katero je treba podpirati in pospeševati apostolsko delo duhovnikov, na drugi strani pa se je nabrala veliko večja vsota denarja za podpiranje misijonov; zato se na tem mestu s pohvalnim priznanjem spominjamo darežljivosti vseh onih, ki so Nam v spomin Našega jubileja darovali razne premičnine in posode in svete okraske v svrhu misijonov v tako obilni meri.

Konec.

Kakor v začetku tega pisma, tako vas, častiti bratje in ljubljene sinovi, znova pozivamo sedaj na koncu, da se z Nami vred kar najpristrčneje zahvalite Bogu za to, da Nam je naklonil tako dolgo dobo Naše duhovniške službe, Nas vedno podpiral s svojo pomočjo in Nas zlasti v tem letu napolnil s tako velikimi tolažbami. Po zahvali, ki smo jo za tako obilne dobrote dolžni Bogu, se potem

posebe zahvaljujemo vsem onim, katerih se je Bog pri podeljevanju teh dobrot milostno in modro posluževal tako rekoč kot svojega orodja; namreč vladarjem narodov, ki so Nam poslali dragocene darove, svojim narodom olajšali potovanje k Nam in Nam izrazili svojo veliko naklonjenost; dalje vsej veliki družini katoličanov, ki so se razpisanega popolnega odpustka ali doma ali pa v Rimu poslužili na tako lep način, da so s tem sijajno dokazali svojo vero in svojo pobožnost ne samo svojemu skupnemu Očetu, ampak tudi drugim vernikom. Ali naj ti sadovi čednosti v toku časa polagoma razpadejo in izginejo? Nikakor ne. Boga stvarnika in vladarja človeškega rodu prosimo in upamo, da bo krščanska ljubezen povsod ublažila strankarske razdore in da se bodo državljani v svojem zasebnem in javnem življenju ravnali po zapovedih evangelija in tako ohranili popolno slogo med seboj in z državno oblastjo in da se bodo za zgled pridobili tistih čednosti, s katerimi bodo lahko srečno dokončali pot iz svoje zemeljske v nebeško domovino.

Vsi, ki so Nas od več strani in v preteklih mesecih večkrat prosili, naj bi veselje nad naštetimi duhovnimi dobrotami nekoliko podaljšali, so zaprosili za stvar, ki sicer ni v navadi; a da tem prošnjam ugodimo, Nas v prvi vrsti nagiba skrb za skupni blagor in pa Naša želja, da s tem pokažemo svojo še večjo hvaležnost. Zato pa po svoji apostolski oblasti in neodvisno od vseh drugih določil podaljšujemo popolni odpustek, ki smo ga podelili 6. januarja, ko smo po svoji apostolski konstituciji *Auspiciantibus Nobis* napovedali novo izredno sveto leto, pod istimi pogoji do konca meseca junija prihodnjega leta 1930.

V znamenju tistega miru, ki ga je Jezus Kristus s svojim rojstvom prinesel ljudem, in obenem v dokaz svoje očetovske naklonjenosti Vam medtem, častiti bratje in ljubljeni sinovi, iz srca radi podelimo svoj apostolski blagoslov.

V Rimu pri Sv. Petru, dne 23. decembra leta 1929., v osmem letu Našega pontifikata.

Papež Pij XI.

Prevod priredil dr. Turk Josip.

Ta okrožnica naj se vernikom prebere s prižnic.

83.

Poročilo škofijske gimnazije v zavodu sv. Stanislava za šolsko leto 1928./29.

1. Učiteljski zbor.

Ravnatelj in profesorji so bili isti, kakor jih izkazuje Letopis za l. 1928.

V šol. letu 1928./29. je na novo vstopil v učiteljski zbor g. Miklavčič Maks dne 22. oktobra 1928. Da je mogel dokončati diplomski izpit, mu je škof. ordin. z odlokom z dne 21. febr. 1929, št. 698, dovolil dopust za 3. tromesečje.

2. Statistika učencev.

Ob pričetku šolskega leta 1928./29. se je vpisalo na škofijsko gimnazijo 300 učencev; v Ia 32, Ib 32, IIa 29, IIb 28, III. 34, IV. 43, V. 23, VI. 36, VII. 22, VIII. 21. — Med šolskim letom (po 1. tromesečju) je vstopil v VIII. razred še 1 učenec, tako da je bilo število vseh vpisanih 301.

Pred koncem šolskega leta jih je izstopilo 17, tako da jih je ostalo na koncu šolskega leta še 284, in sicer: v Ia 26, Ib 27, IIa 28, IIb 28, III. 34, IV. 42, V. 20, VI. 35, VII. 22, VIII. 22.

Po rojstvu jih je bilo iz ljubljanske oblasti 242, iz mariborske 11, iz zagrebške 2; skupno iz Jugoslavije 255, iz drugih držav 29.

Po narodnosti je bilo 5 Bolgarov, 2 Hrvata in 1 Čeh; ostali so bili Slovenci. Starši učencev so bili sledečih poklicev:

Državnih uradnikov 27 (med njimi 7 učiteljic), samoupravnih in privatnih uradnikov 17, zdravnikov, lekarnarjev, odvetnikov in ostalih intelektualnih delavcev 12, trgovcev in industrijcev 27, gostilničarjev 6, obrtnikov 29, poljedelcev 131, služiteljev 22, raznih 13.

Po uspehu je bilo:

Odličnih 16 ali 5·64%, in sicer: v Ia 4, Ib 1, IIa 1, IIb 3, III. —, IV. 4, V. —, VI. 1, VII. 1, VIII. 1.

Prav dobrih 41 ali 14·44%, in sicer: v Ia 2, Ib —, IIa 6, IIb 4, III. 4, IV. 8, V. 1, VI. 7, VII. 2, VIII. 7.

Dobrih 135 ali 47·54%, in sicer: v Ia 10, Ib 17, IIa 13, IIb 13, III. 13, IV. 16, V. 10, VI. 19, VII. 12, VIII. 12.

Zadostnih 68 ali 23·95%, in sicer: v Ia 5, Ib 7, IIa 5, IIb 6, III. 10, IV. 12, V. 7, VI. 8, VII. 6, VIII. 2.

Nezadostnih 24 ali 8·43%, in sicer: v Ia 5, Ib 2, IIa 3, IIb 2, III. 7, IV. 2, V. 2, VI. —, VII. 1, VIII. —.

Vseh je torej izdelalo 260 ali 91·57%.

3. Pismene naloge.

A. Slovenske.

V. razred. 1. Moji načrti in želje ob vstopu v višjo šolo. — 2. a) Najsilnejše počitniško doživetje. — b) Na igrišču. — 3. a) Jurij. (Oznaka po »Malem življenju«.) — b) Rožanec. (Oznaka po »Malem življenju«.) — c) Bajeslovni elementi v »Malem življenju«. — 4. Vojska in mir. (Primeri in ocena.) — 5. a) Socialno zlo v Detelovem »Prihajaču«. — b) Niobe. — 6. a) Zločin in kazen v povesti »Višarska polena«. — b) Matijčevo prerojenje v šoli življenja. (Po povesti »Višarska polena«.) — 7. Krjavelj. (Oznaka po »Desetem bratu«.) — b) Moč države temelj kulturnemu napredku. (Pokaži na Periklejevi dobi.) — 8. Materi v spomin. (Ob materinskem dnevu.) — 9. a) Naprej, naprej vranec naš parni. (A. Aškerc.) — b) Potovanje — življenska šola. — c) Sličnosti med Jurčičevimi povestmi »Deseti brat«, »Doktor Zober«, »Domen« in »Sosedov sin«. (Raprava po domačem berilu.) — 10. a) Miselni red v Prešernovih »Sonetih nesreče«. — b) Pomladansko razpoloženje.

VI. razred. 1. V Dionizovem gaju. — 2. Naloga izobraženega človeka. — 3. Kak umotvor je človeško telo! — 4. Voda. — 5. Dobrote miru. 6. Naša narodna bol. — 7. a) V staroslovenski knjižnici. — b) Prosta naloga. — 8. Duh časa se pokaže le v značajih velikih osebnosti. — 9. Manom Karadjordjevim. — 10. a) Z eno nogo že na počitnicah. — b) Tovariš, moje poezije niso knjiga; kdor se jih dotakne, se dotakne človeka. (Whitmann.) — c) Prost naslov.

VII. razred. 1. Bratje, na ulici se ne dela za narod! Pojdi v svojo sobo, tam boš storil kaj velikega. (Tolstoj.) — 2. Zakaj moram objokovati večer za večerom svoje zmote? (Pregelj.) — 3. Odisejeva domovinska ljubezen. — 4. Pomen velemest. — 5. Ob desetletnici svetovnega miru. — 6. Prešernov sonetni venec. — 7. Govoriti se pravi izrekati sodbo nad samim seboj. (Ibsen.) — 8. Vezuvijev izbruh. (Po Pliniju.) — 9. Srbski guslar. — 10. a) Gori, varljivka — resnica, gori! (Župančič.) — b) Prosta naloga.

VIII. razred. 1. Ideal, ki se ne doseže s trpljenjem, ni ideal. — 2. Stritarjev »Zorin«. — 3. Kaj je govornišstvo? (Po Platonu, Gorgias.) — 4. Moderni

časi in njihova naziranja so tu in življenje ne more preko zahtev sodobnosti. (Ibsen.) — 5. Blagoslov miru. — 6. Shakespeare, Dostojevski, Rubens ali Tizian, Wagner i. dr. niso ustvarjali zato, da opravljajo umetnost, ampak so se hoteli oprostiti svojega bremena in podati sveženj živih reči. (P. Claudel.) — 7. Ali gre življenje sporedno z znanstvenimi pridobitvami? — 8. Retractationes.

B. Nemške.

VII. razred. 1. Št. Vid ob Ljubljana und seine Umgebung. (Eine topographische Skizze.) — 2. Hüons Verurteilung und Begnadigung. (Inhaltsangabe von Wielands »Oberon« 1.) — 3. a) Vergessen — ein Fehler, eine Tugend, ein Glück. (Eine Abhandlung.) — b) Der Mensch — ein soziales Wesen. (Eine Abhandlung.) — 4. Inhalt der Exposition in Goethes »Iphigenie auf Tauris«. (I—II, 1.) — 5. Hermanns Eltern unter dem Torweg. (Ein Situationsbild nach Goethes »Hermann und Dorothea«.) — 6. Hermanns Charakter. (Nach Goethes Dichtung »Hermann und Dorothea«.)

VIII. razred. 1. Marquis von Posa. (Ein Charakterbild nach Schillers »Don Karlos«.) — 2. In deiner Brust sind deines Schicksals Sterne. (Eine Abhandlung.) — 3. Die Glocke im Familienleben. (Darstellung nach Schillers »Lied von der Glocke«.) — 4. Johannas Schuld und Sühne. (Nach Schillers Drama »Die Jungfrau von Orleans«.) — 5. a) Welche Lehren wollen wir uns aus A. Stifters Erzählung »Die Mappe meines Urgrossvaters« fürs Leben merken? (Eine Abhandlung.) — b) Das Buch und der Mensch. (Eine Abhandlung.)

4. Višji tečajni (zrelostni) izpiti.

Pismeni višji tečajni izpiti so se vršili: 10. junija iz slovenščine, 11. junija iz matematike, 12. junija iz nemščine, 13. junija iz latinščine in grščine, 14. junija iz srbohrvaščine. Iz slovenščine so pisali pripravniki nalogo z naslovom: Vzajemni stiki med Srbi, Hrvati in Slovenci v preteklosti.

Ustni izpiti so se vršili 17., 18. in 19. junija. Izpite je delalo 22 pripravnikov, ki so kot redni učenci dovršili VIII. razred škof. gimnazije. Eden je bil po čl. 16 a) Pravil o viš. teč. izpitu oproščen usnega izpita. V juniju je bila zrelost priznana 20 pripravnikom; 2 sta delala ponavljalni izpit v septembru; od teh je eden izpit z uspehom dovršil; drugi pa je bil odklonjen za leto dni.

Od pripravnikov, kojim je bila priznana zrelost, so naredili izpit z odličnim uspehom 3, s prav dobrim uspehom 3, z dobrim 12, z zadostnim 3. Izpitom je predsedoval kot ministrski odposlanec ljubljanski univerzitetni profesor dr. Nikola Radojčić.

Imena pripravnikov, ki so dovršili višji tečajni izpit: 1. Blaj Franc, rojen 10. maja 1909 v Podrečju, sr. Kamnik, z odličnim uspehom. — 2. Bohinc Pavel, rojen 25. jan. 1911 v Ljubljani, z dobrim uspehom. — 3. Božič Leopold, rojen 21. nov. 1907 v Selih, sr. Krško, s prav dobrim uspehom. — 4. Dolšina Ivan, rojen 21. avgusta 1909 v Podsmreki, sr. Kočevje, z zadostnim uspehom. — 5. Drobnič Milan, rojen 1. novembra 1910 v Ložu, z dobrim uspehom. — 6. Jenko Janez, rojen 5. maja 1910 na Jami, sr. Kranj, z odličnim uspehom. — 7. Kavčič Leon, rojen 1. aprila 1910 v Št. Petru na Krasu, z dobrim uspehom. — 8. Klement Valter, rojen 6. avgusta 1910 v Trutnovu na Češkoslovaškem, z dobrim uspehom. — 9. Kofalt Jožef, rojen 20. aprila 1909 na Krvavčem vrhu, sr. Črnomelj, z dobrim uspehom. — 10. Koncilja Ivan, rojen 4. oktobra 1909 na Jeranovem, sr. Kamnik, z odličnim uspehom; oproščen usnega izpita. — 11. Kunstelj Ignacij, rojen 10. avgusta 1908 na Vrhniki, s prav dobrim uspehom. — 12. Mesar Alojzij, rojen 12. maja 1908 v Volčjem gradu na Krasu, z zadostnim uspehom. — 13. Oblak Ivan, rojen 7. maja 1910 v Horjulu, z dobrim uspehom. — 14. Pergar Franc, rojen 1. aprila 1910 v Negasternu, sr. Kamnik, z dobrim uspehom. — 15. Pilat

Anton, rojen 11. oktobra 1909 v Štanjelu na Krasu, z dobrim upehom. — 16. Pregelj Ivan, rojen 29. avgusta 1909 v Begunjah, sr. Logatec, z dobrim uspehom. — 17. Rovan Franc, rojen 7. septembra 1908 v Planini pri Rakeku, z dobrim uspehom. — 18. Štrukelj Franc, rojen 9. marca 1910 na Igu, z dobrim uspehom. — 19. Štrukelj Tomaž, rojen 22. decembra 1910 v Vižmarjih, s prav dobrim uspehom. — 20. Urbanija Vinko, rojen 17. septembra 1908 v Krajnem brdu, sr. Kamnik, z zadostnim uspehom. — 21. Zemljak Jožef, rojen 15. novembra 1908 v Ljubljani, z dobrim uspehom.

Od naštetih abiturientov se je odločilo za bogoslovje 14 (2 za Gorico, 2 za nemški viteški red, eden za družbo Jezusovo, ostalih 9 za Ljubljano); za filozofijo 2, za tehniko 2, za pravoslovje 1, za medicino 2.

5. Kronika.

Šolsko leto 1928/29 se je pričelo dne 4. septembra 1928 s sv. mašo v čast sv. Duhu. V sredo 5. septembra se je pričel redni pouk.

Dne 6. septembra je zavod proslavil rojstni dan Nj. Vis. prestolonaslednika Petra s sv. mašo. Dan je bil pouka prost.

V spomin na 10-letnico prebitja solunske fronte so bila dne 7. oktobra pri zgodovinskih urah predavanja o važnosti tega dogodka.

Dne 29. oktobra je zavod slovesno praznoval 10-letnico našega narodnega osvobojenja in hkrati 10-letnico osvoboditve bratskega češkoslovaškega naroda. Ob osmih je bila sv. maša, nato pa šolska prireditve v slavnostni dvorani. Spored prireditve je bil sledeč: 1. Fučik: »Triglav«, koračnica; igral orkester. — 2. Golar-Oevirk: Domovina. Mešani zbor. — 3. Sim. Gregorčič: Bratom Čehom. Deklamacija. — 4. B. Leopold: Jugoslovanske narodne pesmi. Potpourri za orkester. — 5. Slavnostni govor, govoril prof. dr. Fr. Trdan. — 6. Jakl: Slovenski biseri. Orkester. — 7. Župančič: Kapitan Božo. Deklamacija. — 8. Premrl: Slava Jugoslaviji! Mešani zbor. — 9. Župančič: Bolnik. Deklamacija. — 10. »Zvestoba«. Koračnica za orkester.

Dne 6. novembra je bila obletnica smrti r. profesorja Kržišnika Jožefa. Ravnatelj je opravil zanj in za vse umrle profesorje škof. gimnazije slovesni Requiem, ki so se ga udeležili vsi učenci.

Dne 13. novembra je zavod praznoval god svojega zaščitnika sv. Stanislava. Presvetli škof dr. A. B. Jeglič je imel propoved in sv. mašo. Dan je bil prost pouka.

Dne 24. novembra je obhajal zavod dva spominska dneva: 10-letnico sklenjenega premirja in 100-letnico rojstva Franja Račkega. Predavala sta gg. Miklavčič Maks in dr. Trdan Franc.

Dne 29. in 30. novembra ter 1. decembra so bile za učence duhovne vaje.

Dne 1. decembra je zavod proslavil 10-letnico našega narodnega in državnega zedinjenja s sv. mašo, ki so se je udeležili učenci s celokupnim učiteljskim zborom. Šolska proslava se je zaradi duhovnih vaj preložila na nedeljo 2. decembra. Spored je obsegal sledeče točke: 1. K. Komzak: Planike. Potpourri za orkester. — 2. Debeljak-Hochreiter: Praznik ujedinjenja. Mešani zbor z orkestrom. — 3. Griša Koritnik: Domovini. Deklamacija. — 4. P. de Sarasate: Melodija. Gosli s klavirjem. — 5. Slavnostni govor, ki ga je govoril g. Miklavčič Maks. — 6. W. A. Mozart: Kvartet št. IV. v B-duru: a) Andante grazioso. b) Allegro. c) Rondo. — 7. Pregelj-Oevirk: Bog in Slovenija. Mešani zbor. — 8. Quis: Ko se je porajala Jugoslavija. Prizor iz dijaškega življenja. — 9. H. Reinhardt: Slavnostna koračnica. Orkester. — 10. Bože pravde. Mešani zbor.

Dne 12. decembra je umrl na svojem domu na Konjšici bivši učenec Kotar Ivan. L. 1924/25 je moral kot učenec IV. razreda zaradi bolezni prekiniti študije. Bil je zelo prizadeven učenec. Naj počiva v miru!

Dne 17. decembra je zavod slavil rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Učenci so se z učiteljskim zborom udeležili šolske sv. maše. Dan je bil prost pouka.

Božične počitnice so trajale od 22. decembra 1928 do 2. januarja 1929.

Dne 9. januarja, na rojstni dan Nj. Vel. kraljice Marije, so se učenci udeležili šolske sv. maše. Pouk je ta dan odpadel.

V januarju je v zavodu zelo razsajala epidemija hripe. V nekaterih razredih je obolelo nad polovico učencev; vendar se pouk ni prekinil.

Dne 4. februarja je zavod obhajal Strossmayerjev dan. Prof. Šolar Jakob je v svojem govoru prikazal velikega vladiko kot svečenika (dušnega pastirja), politika in prosvetitelja. Pouka ta dan ni bilo.

Nenavadno ostri mraz, ki je nastopil v prvi polovici februarja, je resno ogrožal pouk. Le s težavo so se mogle učilnice segreti do 12° C. Še hujše je bilo, ker je zamrznila večina stranišč. Vendar je še pravočasno nastopilo južno vreme, da ni bilo treba prekiniti pouka.

Velikonočne počitnice so trajale deset dni, od 23. marca do 2. aprila.

Od 22. do 27. aprila je bila po posameznih razredih proslava treznosti. Gg. razredniki so predavali učencem o škodljivosti alkohola in o treznosti.

Dne 11. maja so posvetili gg. razredniki vsak po eno uro materam in so predavali o materinski ljubezni.

O binkoštih sta bila po novem pravilniku o praznovanju praznikov prosta samo dva dneva: nedelja in ponedeljek.

Dne 12. maja je priredila dijaška organizacija »Palestra« zelo dobro uspelo akademijo s sledečim sporedom: 1. Srečko Kosovel: Psalm. Zborna deklamacija. 2. St. Premrl: O Gospod! (Besedilo Vikt. Šonc, VII.) Moški zbor. — 3. Govor. — 4. Bellini: Kavatina iz opere »Hajdukova nevesta«. Orkester z vijolino solo. — 5. Gimnastične vaje. — 6. Otroški ples. — 7. Romanotov: Naša bol. Zborna deklamacija. — 8. B. Leopold: Ruski odmevi. Potpourri ruskih narodnih pesmi za orkester. — 9. Duma. Simbolična vaja. — 10. Mozart: kvartet št. V. — 11. Bohine P.: Budhas. Dramatični prizor. — 12. Schneider: Bombe in granate. Koračnica za orkester.

Dne 24. maja je zavod praznoval državni praznik sv. Cirila in Metoda s cerkveno propovedjo in službo božjo. Dan je bil prost pouka.

Istega dne popoldne je na sprehodu na Šmarni gori učenec Ž. iz V. razreda po nesrečnem naključju z otroško pištolo flobertovko tako nevarno zadel šestošolca Sveteia Antona, da je ta še isti večer v splošni bolnici v Ljubljani izdihnil, ne da bi se še kaj zavedel. Ta dogodek je močno pretresel učence in učitelje, saj je bil r. Svete splošno priljubljen, pa tudi vesten gojenec in marljiv učenec. Pogreb se je vršil 26. maja v njegovi rojstni župniji v Tomišlju. Pogreba so se udeležili vsi njegovi sošolci in še mnogo drugih dijakov, profesorjev in prefektov. — Za pot v večnost je bil dobro pripravljen, saj je še istega dne pri jutranji sv. maši prejel sv. obhajilo. Naj počiva v miru!

Dne 9. junija so priredili dijaki akademijo v proslavo vseh onih junakov, ki so v raznih časih in na raznih krajih izgubili življenje za domovino. Proslavi je prisostvoval tudi ministrski odposlanec univerzitetni profesor dr. Radojčić Nikola. Izvajale so se sledeče točke: 1. J. Vlach: »Slovo«. Koračnica za orkester. — 2. Dr. Ipavec-Pavčič: Ilirija oživljena. Mešani zbor. — 3. C. Galos: Le lac de Come. Nocturne. Klavir. — 4. B. Leopold: Polonia. Potpourri poljskih narodnih pesmi za orkester. — 5. Rossini: Tell. Klavir in gosli. — 6. Dr. Anton Schwab: Vlak. Mešani zbor. — 7. E. Zernikow: Telovadska. Klavir štiriročno. — Ad. Jansen: Mlin. Klavir štiriročno. — 8. Cankar: O domovina! Deklamacija. — 9. F. Eberle: Parafraza pesmi »Pod lipo«. Orkester. — 10. Kopu: O sole mio! Romunska narodna. Klavir, gosli in rog. — 11. Zupančič (VII. razred): Slavnostni govor. — 12. Milan Rakić: Na Gazin Mestanu. Deklamacija. — 13. a) Adamič: Tam

gori za našo vasjo; b) Djevojčica ruže brala. Narodna; c) Ena ptička priletela. Narodna. Deški zbor. — 14. Dav. Jenko: Bože pravde. Mešani zbor z orkestrom.

Od 5. do 8. junija je g. ministrski odposlanec prisostvoval pouku v vseh razredih.

Dne 10. junija se je sklenil pouk v vseh razredih razen VIII., kjer se je končal 31. maja.

Dne 28. junija je bila sv. maša v proslavo Vidovega dne.

Dne 26. in 27. avgusta so se vršili popravni (ponavljalni), dne 16., 17. in 18. septembra pa ponavljalni višji tečajni izpiti.

Koritnik Anton,
ravnatelj.

84.

Ad quaestiones conferentiarum pastoralium a. c.

Ex Decanatu Loka quaerebatur, »num farcimina, confecta ex sanguine coagulato, nomine »carnium« veniant (»krave klobase«).«

Responsum patet ex Noldin (Theol. Moral. II., n. 675, 2): »Nomine carnis sensu ecclesiastico veniunt omnes partes animalium prohibitorum, ergo etiam sanguis etc.«

In Decanatu Semič affirmat quidam parochus, »parochianos suos considerare farcimina ex sanguine coagulato licita diebus abstinentiae.«

Minime miror: nam novi sacerdotem, qui putabat jus ex carne confectum (juha) carnem non esse, hinc feria sexta licitum: si hoc fit in viridi, quid fiet in arido? Fideles apte instruantur ad normam Codicis. Quodsi parochus praevideret, exhortationem nullum effectum habituram, attendat ad regulas prudentiae pastoralis.

Difficilior est quaestio, proposita a Decanatu Litijs: »Fideles diebus, quibus animalia mactant (»koline«), sine scrupulo carnibus vescuntur.«

In primis dicendum, solam rationem mactationis minime sufficere, propter quam fideles excusentur a praecepto abstinentiae. Secus laniones semper excusati essent. De caetero carnes animalis recentissime occisi nec valetudini prosunt.

Fideles prudenter admoneantur de oboedientia Ecclesiae debita; clare edoceantur, devotionem erga praecepta Ecclesiae coram Deo multo maioris meriti esse, quam quasdam spontaneas devotiones, quas fideles tanti faciunt, quantumvis ab Ecclesia praescripta non sint.

Admoneantur frustra se expectare a Deo benedictionem in rebus temporalibus, si praecise temporalibus abutuntur ad transgredienda Ecclesiae mandata.

Querunt in Decanatu Moravice: »sit ne causa sufficiens, ut possit parochus singulis familiis concedere dispensationem a jejuniis, si accideret, quod debeant alicubi mactare animalia feria sexta.«

Respondeo: si revera debent mactare (ex. gr. quia animal infortunium passum est, »Notschlachtung«), parochus attentis rationibus, quae a familia proponuntur, poterit dispensationem ab abstinentiae praecepto concedere, sed prudenter exhortetur petentes, ut aliud bonum opus peragant, ita ut insequenti die dent aliquas carnes pauperibus.

Quod responsum minime contradicit responso, dato supra pro Litija; nam ex Litija referebatur: »fideles sine scrupulo (si ne delažo nikake vesti) vescuntur carnibus«; hic vero supponitur familias ad parochum recurrere, quod jam involvit agnitionem auctoritatis ecclesiasticae et actum oboedientiae erga legem: quae oboedientia digna esse potest, ut parochus auditis omnibus rationibus familiae supplicantis dispensationem concedat. In praxi consulatur semper aliquod opus bonum, quo relaxatio legis quasi compensetur, ex. gr. eleemosyna. Sit gaudium pauperis dispensatio mactantis.

Sacerdotes Radovljica e congregati dubium proponunt »de farcimimbus, confectis ex oryza cum pinguedine (»zabeljen riž«). «

Transeant haec farcimina, si revera nihil de carne vel sanguine vel de intestinis animalis mactati cum oryza mixtum habeant, cum reapse de carne solummodo pelliculam habeant, qua involvuntur, de cetero vero ex materia licita (oryza et pinguedine) confecta sint.

Querit Litija, quomodo se gerere debeat parochus: »si in casu solemnioris funeris in feria sexta adveniunt fideles ex vicinis parochiis et desiderant carnibus vesci?«

Cum tale solemne funus se habeat quodammodo ad instar »concursus populi«, parochus cum fidelibus, qui funeri participat feria sexta, in Domino dispensare poterit: fert insuper consuetudo, ut participantibus a familia lugenti epulae apponantur, quas ex cibis esurialibus conficere familiae satis difficile esset. Haec difficultas frequenter ratio sufficiens erit, propter quam parochus familiae supplicanti eiusque hospitibus esum carniū permittat.

85.

Razne objave.

Zavarovanje delavcev zoper bolezni in nezgode. Okrožni urad za zavarovanje delavcem je z dopisom z dne 12. decembra 1929, št. 2837/1, sporočil škof. ordinariatu sledeče: »Po zakonu o zavarovanju delavcev je mogoče tudi dvojno in večkratno zavarovanje. Če je tak član večkrat zavarovan, dobi glasom § 60. cit. zakona samo eno podporo, in sicer večjo. Tako večkratno zavarovanje nastane tedaj, ako uslužbenec opravlja dve ali več služb istočasno, kar je slučaj zlasti pri stalnih postrežnicah in pri cerkovnikih in organistih, ki istočasno v pretežnih slučajih opravljajo tudi pisarniška dela pri občini. Pri takih uslužbencih je dohodke iz dveh ali več služb smatrati kot glavne, ker bi se sicer samo iz dohodkov ene službe ne mogli preživljati. Tak uslužbenec je zavarovanju zavezan po obeh oziroma vseh svojih poklicih. Iz tega razloga je za prijavo in odjavo ter s tem tudi za plačilo prispevkov takih uslužbencev, ki delajo za več delodajalcev, po § 14. cit. zakona odgovoren vsak posamezni delodajalec, na čigar račun delajo. — Pri podpisnem uradu so redki slučaji, da bi bili uslužbenci, ki opravljajo tako cerkveno kot občinsko službo, prijavljeni ločeno po obeh delodajalcih. Zato bi bilo umestno, da bi se, kot je to pretežno v navadi, cerkvena in politična občina sporazumeli na skupno prijavo, pri čemer se na tozadevni prijavnici navedejo dohodki, ki jih ima tak uslužbenec iz obeh služb. Ključ za razdelitev plačila predpisanih prispevkov bi se enako sporazumno določil, plačilni nalog pa bi podpisani urad pošiljal le na en naslov.« — Župni uradi se o tem obveščajo v svrhu ravnanja.

Taksa ob prenosu nepremičnin. Za prenos nepremičnin se plačuje pristojbina 4% prometne vrednosti. Ako pa kupi ali proda cerkev ali nadarbina ali društvo, ki plačuje dopolnilno prenosno takso (pristojbinski namestek), je dvoje mogoče: a) da proda moralni osebi, ki tudi plačuje dop. prenosno takso. V tem primeru, se taksa za prenos ne plača; b) da kupi od osebe ali proda osebi, ki dop. prenosne takse ne plačuje. V tem primeru se plača polovica takse. Glej Tar. post. 12, pripomba 12, t. 1 in tar. post. 12, prip. 12, III, 2. Zakona o taksah in pristojbinah z dne 25. oktobra 1923 (»Ur. list« 1923, št. 368).

Omejitev širjenja nenravnih spisov. Gosp. veliki župan ljublj. oblasti je z odredbo z dne 31. marca 1929, O. br. 945, izdal navodilo, da »Zabavni tednik« ne more veljati za periodičen spis in da se torej ne sme prodajati drugod, kakor po knjigarnah, ki imajo koncesijo po §§ 15. in 21. obrtnega reda. S tem se je onemogočila kolportaza omenjene in sličnih nemoralnih publikacij, izhajajočih zlasti v Zagrebu, kakor tudi njih razprodaja v trafikah.

Delavnico za cerkvene paramente so na Krekovi gospodinjski šoli v Zgornji Šiški pri Ljubljani otvorile šolske sestre iz Maribora, ki v njej izdelujejo cerkvene paramente vsake vrste. Ker so njih izdelki priznani dobri in razmeroma poceni, se gospodom duhovnikom toplo priporočajo za naročila.

Orglarska šola. Tej številki lista so priložene položnice za plačilo prispevkov cerkva za Orglarsko šolo leta 1930. Višina prispevkov je razvidna iz določila v »Škof. listu« 1924, str. 14.

86.

Škofijska kronika.

Nameščen je bil za kaplana v Šmariji duhovnik dr. Fajdiga Viljem.

Umrli je Volaučnik Janez, zlatomašnik in župnik krške škofije v pokoju, dne 14. decembra 1929 na Ravnem na Jezerskem, v starosti 79 let. Naj v miru počiva!

Škofijski ordinarijat v Ljubljani,

dne 31. decembra 1929.

Vsebina: 82. Papeževa okrožnica: Quinquagesimo ante anno. — 83. Poročilo škof. gimnazije v zavodu sv. Stanislava za šol. leto 1928/29. — 84. Ad quaestiones conferentiarum pastoralium a. c. — 85. Razne objave. — 86. Škofijska kronika.

Izdajatelj in odgovorni urednik Dostal Josip. — Za Jugosl. tiskarno v Ljubljani Čeč Karel.